

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मपद्य

नेपाल भाषाया लय-पौ

त
था
ग
त

वर्ष ७

चउला

इ संवत् २४६७

छगू अंकया १२)

पूर्ण संख्या ७६

चउला

ल संवत् १०७४

दच्छिया चन्दा ३)

“धर्मोदय”या परिवर्तित नियम

धलःपौ

○—“धर्मोदय” धर्मोदय-सभाया ग्वाः पौ खः । थुकीया उद्देश्य धर्मोदय-सभायाथे खः । तथापि थुकीया कर्म क्षेत्र उलि हे सीमित जुइ मखु । थ्व पत्रिका प्रत्येक शुक्लपक्षया प्रथम सप्ताह तक पिहां वइ ।

○—थुकीया दच्छिया ग्राहक चन्दा ३) खुलाया २) तथा छगू प्रतिया १)। न्यागु महीना निसै ग्राहक जुये फु । पवना हइगु घरो नमूनाया लागी छगू प्रति सिति छ्वया हइ ।

○—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म, शास्त्र, कला, सभ्यता, पुरातत्व, साहित्य, इतिहास, तिथि-रीति व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धो लेख-कविता थुकी छापे जुइ । किन्तु विशेष याना बौद्ध-धर्म सम्बन्धि रचना छापे जुइ ।

○—लेख, कविता, समालोचनार्थ सफू निगू प्रति तथा थुगु सम्बन्धे पत्र व्यवहार सम्पादकया नामे छ्वया हये माः ।

○—सुं लेखक द्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तरदायी सम्पादक गुबलें जुइ मखु ।

○—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवहार व चन्दा व्यवस्थापकया नामे छ्वया हये माः । पत्र व्यवहार यायेगु बखते थःगु ग्राहक संख्या, पूरा नां व ठिकाना बांलाक सीदयेक च्वया हये माः । मखुसा पत्रिका थ्यनिगुली गोलमाल जुइ फु ।

○—पत्रिका मकायेगु जुल धाःसा अथवा थःगु ठिकाना हेरफेर याये माल धाःसा लच्छि न्ह्यः हे व्यवस्थापकयात सूचना बिये माः । तर दच्छिया निको जक ठिकाना हीका बिये फइ ।

○—यथा समय पत्रिका थ्यंक मवल धाःसा स्थानीय हुलाके बांलाक बुम्के यानाः अनं व्यगु लिसः तथा लच्छिया भित्ते कार्यालये पौ छ्वया हल धाःसा मेगु प्रति छ्वया हइ ।

○—सम्पादकयात लेख छ्वया हयेगु बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हये माः । नां व ठिकाना बांलाक च्वया महल धाःसा लेख वा कविता छापे जुइ मखु । लेख लच्छि न्ह्यः हे सम्पादकया थाय् थ्यने माः ।

○—लेख छवे पाखे जक च्वया हये माः । भो या देवा व जःपाखे सी खाली याना, आखः ग्व स्पष्ट व खँया त्वा सीदयेक च्वया हये माः ।

○—लेख अथवा कविता प्रकाशिक यायेगु व मयायेगु, हनेगु, क्वकायेगु अथवा संशोधन यायेगुया पूरा अधिकार सम्पादकयात दु । प्रत्येक लेखकतय्त थः थःगु लेख कविता छापे जूगु अङ्क छगू बिया हइ ।

विषय

पौल्या

बुद्ध-वचनमृत—

अगगञ्ज सुत्त

.... १२२

सुखया मू लँपु—श्री दानबहादुर शाक्य

.... १२४

ही चाय्के मते (कविता)—श्री ‘प्रभात’

.... १२५

प्रव्रज्या [एकांकी]—श्रीमणेर सुदर्शन

.... १२६

प्राण-प्रदीप [कविता]—श्री ध्रुवकृष्ण ‘दीप’

.... १२९

न्यावंम्ह सु ?—सुश्री मतिना

.... १३०

हाज्योम्ह प्याखंमो लिस [कविता]—श्री उदयमान श्रेष्ठ ”

सम्पादकीय—

समाचार—

●—प्रकाशित जुइगु रचनाया प्राप्ति सूचना कार्यालये लेख थ्यनः लच्छिया दुने तक वइ । लेखया प्राप्ति सूचना लच्छि तक नं मथ्यन धाःसा छिसं सीका दिसँ स्थानया अभावं वा लय पौया उद्देश्ययात अनुकूल मजुया छिगु रचना छापे यायेगुली असमर्थ जुल ।

●—अप्रकाशित रचना लित छ्वया हये फइ मखु । उकि लिसःया लागी वा अप्रकाशित रचना लित छ्वया हयेत टिकट तथा हया दिये मत्य । थःगु रचनाया प्रतिलिपि छगू थःके तथा तइ दिसँ ।

●—नीदँ थुखेयागु सुयागुं रचनाया अनुवाद याना छ्वया हया दी बले नापं मूल लेखकयागु अनुमति पत्र दुसा जक छापे याना बिये फइ । नीदँ उखेयागु रचनाया अनुवाद छ्वया हया दी बले सुयागु रचना गनं कयाः अनुवाद याना दियागु थ्व नं तथा हया दिये माः ।

व्यवस्थापक—“धर्मोदय”

४, रामजीदास जेटिया लेन,

कलकत्ता—७

नवजापाना

१०७७

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक :—भिक्षु महानाम “कोविद”

वर्ष ७

कलकत्ता

चैत्र वि० सम्बत् २०११
अप्रैल ईश्वी सन् १९५४

अङ्क ६

बुद्ध-वचनानामृत

न्हापा भुले जुया लिपा भुले मज्झसिनिं सुपाचं
पिहाँ वःमह चन्द्रमार्थे ध्व लोके प्रकाश कयनी ।

गुम्हसिनिं थःमं यानागु पापयात कुशल कर्म तोपुइ,
उम्हसिनिं ध्व लोके सुपाचं पिहाँ वःमह चन्द्रमार्थे प्रकाश
कयनी ।

छगू मात्रगु धर्म सत्ययात तोतूम्हसिनिं, मखुगु खँ
ल्हाइम्हसिनिं, परलोकयागु विश्वास मयाःम्हसिनिं ध्व लोके
मयाइगु पाप छुं नं मदु ।

फुक पृथिवीयागु राज्य यायेगु स्वया नं, स्वर्ग वनेगु
स्वया नं, फुकं लोकया अधिपति जुइगु स्वया नं श्रोतापत्ति
फल (प्राप्त यायेगु) हे उत्तम खः ।

—धम्मपद

अगञ्ज सुत

वर्ण व्यवस्थाया खण्डन

अथे जि न्यना—

छगू समये भगवान बुद्ध श्रावस्ती मृगारमाताया प्रासाद पूर्वारामे विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये वाशिष्ट व भारद्वाज प्रव्रजित जुइगु इच्छां भिक्षुपि नापं परिवास' याना च्वंगु खः ।

अबले भगवान बुद्ध सन्ध्याइले समाधि दना उत्तर प्रासादया ल्यूने क्वे, खुलागु थासे चंक्रमण याना बिज्याना च्वन । वाशिष्टं भगवान बुद्धयात चंक्रमण याना च्वंगु खन । खनेवं भारद्वाजयात सःतल ।—

'आवुस भारद्वाज ! गन भगवान दु, अन वने नु । भगवानया थाय् वंसा धर्मोपदेश न्यने दइ ।'

'ज्यू नु', आवुस !' धका भारद्वाज वाशिष्टयात लिसः बिल । अले वाशिष्ट व भारद्वाज गन भगवान दु, अन वन । वना भगवानयात अभिवादन याना भगवानया ल्यू ल्यू चंक्रमण यात ।

अले भगवान बुद्धं वाशिष्टयात संबोधन याना बिज्यात—'वाशिष्ट ! छिपिं ला ब्राम्हण-जाति व ब्राम्हण कुलयापिं खः । ब्राम्हण कुलं छेँ पिहां वयाः प्रव्रजित जुइगु इच्छायापिं खः । वाशिष्ट ! छु छिमित ब्राम्हणपिसं निन्दा मया ला ? छु छिमित लाय् मबू ला ?'

'भन्ते, ब्राम्हणपिसं थःयोथे परिहास याना निन्दा नं याः, लाय् नं बू ।'

'वाशिष्ट ! गुगु रूपं ब्राम्हणपिसं निन्दा याइगु व लाय् बुइगु ?'

'भन्ते ! ब्राम्हणपिसं धाइ—ब्राम्हण हे श्रेष्ठ वर्ण खः, मेगु वर्ण हीन खः; ब्राम्हण शुक्ल वर्ण खः, मेपिं

कृष्ण वर्ण खः; ब्राम्हण हे शुद्ध खः, मेपिं अ-ब्राम्हण मखु; ब्राम्हण हे ब्रम्हाया म्हुतु' उत्पन्न जूपिं कायपिं, ब्रम्हजात, ब्रम्हां दयेकूपिं, ब्रम्हाया अंश थ्याःपिं खः । उकिं छिपिं फुकं श्रेष्ठ वर्णं कुतु' वना नीच जुइ धुं'कल । थ्व मुण्ड, श्रमण, नीच, कृष्ण, भ्रष्ट हानं ब्रम्हाया तुति उत्पन्न जूपिं खः । थ्व छपित माःगु मखु, छपिन्त ल्वःगु मखु । अथे छाय् श्रेष्ठ वर्ण तोता नीच वर्णयाम्ह जुइगु ?'— भन्ते इमिसं थथे निन्दा याइ । लाय् नं बुइ ।

'वाशिष्ट ! ब्राम्हणतय् ब्राम्हणीपिनि नं ऋतुनी जूगु खने दु, गर्भिणी जू, प्रसव जू, हानं मस्तयत्त दुरु त्वंकू । इमिसं ब्राम्हण योनि उत्पन्न जुया नं थथे धाइ—ब्राम्हण हे श्रेष्ठ ! इमिसं ब्रम्हाया वारे मखुगु खं धाल । मिथ्या भाषण याना अपुण्य कमाये यात ।'

'वाशिष्ट ! क्षत्रिय, ब्राम्हण, वैश्य, शूद्र प्यंगू वर्ण दु । गुलिं क्षत्रियपिसं नं जीव-हिंसा याः, खुं ज्या, मिथ्याचरण याः, मखुगु खं ल्हाः, मिथ्या दृष्टिपिं दु । वाशिष्ट ! थुगु रूपं अ-कुशल, सदोष, सेवन याये अयोग्यगु, अनार्य, कृष्ण, मखुगु फल वीगु, विद्वानपिसं निन्दा याना तःगु इमिसं याःगु खने दु ।'

'वाशिष्ट ! वथे हे गुलिं ब्राम्हणपिसं नं वैश्यपिसं नं शूद्रपिसं नं जीव-हिंसा आदि मखुगु कर्म याइपिं मिथ्या-दृष्टिपिं दु । थुगु रूपं गुगु धर्म अकुशल खः, व प्यंगू वर्णयापिसं नं याना च्वंगु दु ।'

'वाशिष्ट ! गुलिंखे क्षत्रियपिं नं जीव-हिंसां अलगपिं दु, खुं-ज्यां अगलपिं खने दु, सम्यक् दृष्टिपिं खने दु । वाशिष्ट ! थुगु रूपं गुगु धर्म निर्दोष खः, व ज्या याइपिं आपालं क्षत्रियपिं खने दुथे हे ब्राम्हण, वैश्य, शूद्रपिं नं खने दु ।'

'वाशिष्ट ! थ्व प्यंगू वर्णं नं थुगु रूपं विद्वानपिसं प्रशंसा याना तःगु नं निन्दा याना तःगु नं भिगु व

१मेगु सम्प्रदाययापिं प्रव्रजित जुइत परीक्षाया निति भिक्षुपिं नाप च्वना क्यनेगु ।

मभिगु ज्या याइपि खने दु। अले ब्राम्हणपिसंगथे धाल—
ब्राम्हण हे श्रेष्ठ वर्ण खः धका ? तर वाशिष्ट ! थुकीयात
बांलाक थुपि सःस्युपि विद्वानपिसं माने याइ मखु।
अथे छाया वाशिष्ट ! थ्व प्यंगू वर्णयापि मध्ये योगु वर्ण-
म्ह योम्ह भिक्षु, क्षीणाश्रव, ब्रम्हचारी, कृतकृत्य, भारं
मुक्तम्ह, परमार्थ प्राप्तम्ह, भव-बंधन मुक्तम्ह, ज्ञानी,
विमुक्तम्ह जुइ, व दकसिबे च्चे ध्यनी। थ्व धर्म हे जुइगु
खः, अधर्म मखु।'

'वाशिष्ट ! मनूतयू निति थुगु जन्मे नं मेगु जन्मे
नं धर्म हे श्रेष्ठ खः। वाशिष्ट ! कोशल जुजु प्रसेनजितं
स्यु, श्रमण गौतम शाक्यकुलं प्रव्रजित जूम्ह खः। वाशिष्ट !
शाक्यपि कोशल जुजु प्रसेनजितया अनुयुक्त खः। शाक्य-
पिसं कोशल जुजु प्रसेनजितयात नमन, अभिवादन,
प्रत्युस्थान, ल्हाबिन्ति याना सत्कार याइ। वाशिष्ट ! गुगु
रूपं शाक्यपिसं प्रसेनजित प्रति याइगु खः, वथे हे तथा-
गत प्रति प्रसेनजितं याइ। छु थ्व श्रमण गौतम सुजात
खः, जि दुर्जात; श्रमण गौतम बलवान खः, जि दुर्बल;
श्रमण गौतम बांलाम्ह खः, जि बांमला (कुरूप); श्रमण
गौतम साप तःधिक, जि साप चीधिक थथे मती तथा
अथे याःगु जुइ ला ?—मखु, वाशिष्ट ! थ्व धर्मया
हे कारणं जक याःगु खः।'

'वाशिष्ट ! थुगु रूपं नं सीके माः, धर्म हे मनूतयू
निति श्रेष्ठ खः। वाशिष्ट ! थुगु प्रकारं नाना जातिया,
नाना गोत्रया, नाना कुलयापि छिपि छेँ तोता पिहाँ वया
प्रव्रजित जुइ। 'छिपि सु खः ?' धका न्यनी बले 'जिपि
शाक्य पुत्रीय श्रमण' थथे धाये माः। वाशिष्ट ! तथागत
प्रति सुयाके श्रद्धा दु, वयात सुं नं श्रमण, ब्राम्हण, देव
व ब्रम्हा वा संसारया मेपि सुं प्राणि संके फइ मखु।
हानं वं थथे धाइगु हे ठीक जू—'जि भगवानया म्हुतुं
उत्पन्न, धर्म उत्पन्न, धर्म निर्मित, धर्म दायाद पूर्णम्ह

खः।' व गथे ?—वाशिष्ट ! धर्म-काय ब्रम्ह-काय, धर्म-भूत
ब्रम्ह-भूत थ्व तथागतया हे नां (=अधिवचन) खः।'

× × × ×

'वाशिष्ट ! क्षत्रियपि नं काय दुराचार, वचन व
मनं दुराचार याना, मिथ्या दृष्टिम्ह जुयाः मिथ्या दृष्टि-
यात लवःगु हे तुं आचरण याइ। हानं उकीया कारणं
सी धुंका दुर्गति नरके उत्पन्न जुइ। ब्राम्हण, वैश्य,
शूद्र, श्रमण नं अथे हे मिथ्या दृष्टियात लवःगु दुराचार
याना नरके वनी।'

'वाशिष्ट ! क्षत्रियपि नं काय, वचन, मनया पाखे'
सदाचरण याना, सम्यक्-दृष्टिम्ह जुया सम्यक्-दृष्टियात
लवःगु ज्या याना मृत्युं लिपा स्वर्ग उत्पन्न जुइ। अथे
हे ब्राम्हण, वैश्य, शूद्र, श्रमणपि नं।'

'वाशिष्ट ! क्षत्रिय, ब्राम्हण, वैश्य, शूद्र, फुकसिनं नं
काय, वचन, मनं संयत जुयाः स्वीन्हेगु प्रकारया बोधि-
पाक्षिक धर्मया भावना याना थुगु हे लोके निर्वाण प्राप्त
याइ। वाशिष्ट ! थ्व प्यंगू वर्ण गुम्ह भिक्षु, अर्हत्,
समाप्त-ब्रह्मचर्य, कृतकृत्य, भारमुक्त, परमार्थ प्राप्त, भव-
बंधन-मुक्त ज्ञानी हानं विमुक्त जुइ व हे इपि मध्ये श्रेष्ठ
धका धाइ। अले वाशिष्ट ! मनूतयू निति थ्व जन्मे नं
मेगु जन्मे नं धर्म हे श्रेष्ठ खः।

वाशिष्ट ! ब्रम्हा सनत्कुमारं नं गाथा धाःगु दु—
गोत्र ज्वना वनीपि मध्ये क्षत्रिय श्रेष्ठ खः।

गुम्ह विद्याचरणं युक्त व देव मनुष्ये श्रेष्ठ खः ॥१॥

वाशिष्ट ! थ्व गाथा ब्रम्हा सनत्कुमारं ठीक हे धाल,
मखुथे मखु। सार्थकगु हे धाल, अन-अर्थगु मखु।
थुकीयात जि नं समर्थन याना।

भगवानं थथे धया विज्यायेवं संतुष्ट जुया वाशिष्ट
व भारद्वाजं भगवान बुद्धया भाषणयात अनुमोदन
यात।

सुखया मू लंघु

— श्री दानबहादुर शास्त्री

संतोष हे परम सुख खः । संतोषया मात्राय हे सुखया मात्रा निर्भर जुया च्वंगु दु । यदि भीके सन्तोषया अभाव जूसा अनन्त भोग्य वस्तु दसा नं निरसगु प्रतीत जुइ । हानं गबले मनुखं थ्व कारण पाखे मिखा तिसी, अबले वं सुखया पूर्तिया निति थःत प्राप्त जुया च्वंगु भोग-सामग्री सिबे अपो भोग-सामग्री संगृहीत यायेगु सतत प्रयत्न याइ । मेगु खं, तापाकं स्वये बले संसारया फुक वस्तु तस्सकं बांलाइ, रस पूर्णथे खने दइ । किन्तु थः हे स्वयं उकीया भोगी जुइ बले निरसथे अनुभव जू वनी । अले न्हिया न्हिथं न्हून्हुगु इच्छा बुया वइ । तर न्हाक्क हे उत्तमाति उत्तम भोगवस्तु प्राप्त जूसां थ्व भीगु मृग तृष्णा गबले शान्त जुइ मखु । अन्ते स्वयं भी तृष्णां गुखे गुखे इशारा यात उखे उखे पाखे वनीम्ह दास जुइ । थःगु शक्ति हीन जुइ । तृष्णा प्रवाहे न्हायाना भीसं अले थःगु स्वत्वयात ल्वमंका छइ । भोग विलास, पिपासा शान्त यायेत जाल, ठगी, मारपोट इत्यादि घृणितगु नीच कर्म यायेत नं लिफः स्वइ मखु । थः याकःचिगु व्यक्तिगत स्वार्थ सिद्ध यायेत मेपिनि दुःख, कष्टया परवाह तयेगु ल्वमंकी । थःगु जीवन सुखमयया आकांक्षां मेपिनि जीवन बरबाद याना बी, नाप नाप थःगु जीवन नं बरबाद याइ । भीसं थौंया भलादमी नं छुं दिन लिपा जेले च्वं वंगु खना हे च्वना । व थुकीया हे परिणाम खः ।

असन्तोष तृष्णाया जननी खः । असन्तोषया पाखे हे तृष्णाया परिष्कृत जुइ वा उग्र रूप धारण याना संसारया प्रत्येक प्राणिपित आपद-धिपदं परिपूर्णगु विकट मार्गे ब्वाका तइ । गुगु लंघा यात्रीतयसं दुःख व अशान्ति सिवाय गबले सुख व शान्ति प्राप्त यात धइगु भीसं न्यने मनंनि । न गबले थःगु लक्षे थ्यंका लिहां वःपि दु धइगु हे न्यने नं । बरु थुकीया विपरीत परिणाम जकं न्हापा न्हापाया जुजु जुजुपिनिगु सुख-

सन्तोष अपरिधिया कारणं थःगु राज्य व स्वयं थः स्मेत पतन जूगु इतिहासं क्यं । बाखने न्यनेन ।

अयसा छु दके हे सन्तोष जुया 'सन्तोषं परम सुखं' धका च्वनेगु ला ?—खः सन्तोषे सुख द हे दु । यदि भतिचा सम्पत्ति नं सुख माः धइगु जूसा सन्तोषी जु । तर जिगु खंया पूरा तात्पर्य थ्व मखु कि—दके हे सन्तोषी जुया उत्थान पाखे ध्यान बी मत्य, न थ्व हे खः थःगु सदुयोग द्वारा सुलभं प्राप्त जूगु भोगयात नं त्याग याये माः । खंया तात्पर्य केवल थ्व खः, सुखया अनुभव यायेया निति सन्तोष माः । भीसं थौं गुलि थःगु सम्पत्ती सुखानुभव याना च्वना, थ्व सन्तोषया हे देन खः । हानं आपाः असन्तोषी जुइव सर्वनाश जुइ । वथे हे भीसं सदुयोग भं भं बढे यायेत सतत प्रयत्न याये माः, गुकीया पाखे प्राप्त जूगु फलं परजनया नं सहायता याना बहुजन हिताय पाखे नं लगे याये फइ । किन्तु व्यक्तिगत असन्तोषया कारणं प्रेरित जुया स्वार्थ पूर्तिया निति वयातं, थ्वयातं कष्ट बिया बहुजनया लक्ष हनन याना, परजनयात विलास यायेगु सामग्री भाःपा उपभोग यायेगु अनुचित कर्म जक मखु, व अजागु दुष्कर्म खः कि व समाजया न्होने च्वने बह मजू । व्यक्तिगत असन्तोषया कारणं दौडधूप यायेगुया रूप रेखा स्वया समाजया असन्तोषया कारणं यायेगुया रूप रेखा बांला ! वथे हे गुलि गुलि थुकीया क्षेत्र विस्तृत जुइ उलि उलि थुकीया स्वरूप नं बांलाइ । थःगु व्यक्तिगत असन्तोषया कारणं यायेगु क्रान्तिया छुं मू मदु । हानं छगू समाजया असन्तोषया कारणं मेगु समाजयात विध्वंसया इच्छा व प्रयत्न यायेगु नं थःगु देशया निति मेगु देश नाप ल्वायेत तयार जुइगुली ति लोके उकीया रूप रेखा बांमला । भीसं गथे थःत मेपिनिगु स्वार्थगत व्यवहार मयः, वथे जिगु स्वार्थगत व्यवहार नं वयात यइ मखु

धका सीके माः । वर्थे समाज व देशयागु नं
खँ खः ।

असन्तोषया सन्तति तृष्णाया वशे लाना भौसं थौं
तकं आपालं अपराध याये धुन । याइ तिनि । अपराधी-
यागु नं थव हे खँ खः । सुना नं थःगु व्यक्तिगत वा
हुँया असन्तोषया कारणं वा विवश जुयाः हे नं खुँ-
न्या याःसां व खुँ हे । काञ्चाक् काःसां लुटाहा हे ।
तर थुकीया हे स्वरूप विस्तृत जुयाः छगू देशया सम्पत्ति
मेगु देशे ल्हइ बले, छगू देशं मेगु देशे अकस्मात् आक-

मण याइ बले उकीया स्वरूप नं छु उलि हे बांमला ला ?
हां, थौं विश्ववादी युगे थव स्वरूप नं विश्ववादीतयूसं
बांमला धका खँके धुंकल । वस्तुतः जिथःगु असन्तोषयात
क्वत्यलाः छिगु प्रति अन्बाय मयायेव, छिं नं जिगु प्रति
याइ मखु । अले हे मनुष्य समाजया उत्कर्ष जुइ ।
देशया उन्नति जुइ । चाहे छि व्यक्तिवाद जु, चाहे
समाजवादी, चाहे राष्ट्र-प्रेमी, चाहे विश्व-प्रेमी दके
न्हापां असन्तोषयात दमन याये फयेके माः । अले हे
स्वार्थया नं त्याग याये फइ । खँ व ज्या ल्हइ ।

ही चाय्के मते

—श्री 'प्रभात'

पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

छिमिसं धाःथेँ याय् मफय्वं
छिपिं जूथेँ जि ज्वी मसय्वं
छिमिसं धाक्को तय् मफय्वं
जि भति थन आः स्थिर खनेवं

पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

जगते दक्को पासा पुचले
गुलि दु धका छिपिंथेँ न्याःपिं
दुःखित जिगु थव ख्वबिधाः खनेवं
लापा थाथां थथे न्हिलाः न्हिलाः

पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

कुम्हाःयागु घच्चा चाःहूथेँ
वई जिगु भाग्य नं चाःहिला
न्हू ख्वाः ज्वनां वय् तिनि जगते
छन्हु दीन पासापिं न्हीकेतिनि
पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

मां-देयागु ख्वःगु हृदय
न्हीकेत स्वय्गु भव छिमि आत्मा ?
'मांयात छन्हु न्हीके हे मानि'
थव खँ विश्वास भ्याः हे मतसे

पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

स्वार्थी धयाः दः, किन्तु स्वार्थी थः
जुल छिपिं थव हे स्वर्ग धका
परिवर्तित चक्र म्हमसीकं
'जिपिंथेँ जाःपिं सु दु ?' धका
पासा ! वैँ ही चाय्केथेँ दः
लाय् लाय् बुया ही चाय्के मते ।

चवसापासा

१०००

प्रव्रज्या

स्थान—महातिथ गां, मगध

समय—५२७ ई० पू०

श्रामणेर सुदर्शन

पिप्ली माणवक—भद्राया मात

भद्रा कपिलायनी—पिप्ली माणवकया कलाः

सुमना —दासी

[बांलागु कोठा। अंगले लिक्क ड्रगू पलंग। ततःजागु लासा व ततःगगु ड्रचालं फुंग। पलंगया जवे नं फेतुइगु तःजागु आसन ड्रगू दु। भति थुखे अंगले सियागु बुट्टा दुगु न्हायकं ड्रपाः। जःपाखे तुं वहया लःथल ड्रग व निग ख्वला। दथ्वी वहया देमाय् फल-फुल। उकिं सी दु, नकतिनि भोजन सिधल। खाताय् माणवक फेतुता च्वन। जःपाखे च्वंगु लासाय् भद्रा। कवे सुमना।]

माणवक—सुमना, अय्क छंगु ख्वाः स्वये ला छ छं थःगु मनोभावना व्यक्त याये मफइ च्वंम्ह थें च्वं ! छं छु न्यने माःगु खः न्यं !

सुमना—आर्य, छुं मखु। छपिसं जिगु वाद्यरूप स्वया आन्तरिक भाव सीकेगु प्रयत्न यानाच्वन। जि नं छपिनिगु तेजं दीप्तगु ख्वाः थौं म्लान जूगुया कारण सीकेत उत्सुक जुयाच्वन।

माणवक—ओः !.....मस्यू, बरु वाद्यरूप स्वया आन्तरिक भावनायात गुलि यथार्थ सीके फु जक। सुमना, छं स्वये छाय् जुइथे च्वं !

सुमना—(न्हिलाः)—जिं मस्यू। तर थुलि स्यू, छपिनिगु म्लान मुख-चन्द्र कृतिम मखु। अवश्य हृदये छगू तिव्र भावनाया द्रुत प्रवाह दु।

माणवक—(न्हिलाः तुं)—सुमना, छं ठोक जुइक हे धाल। माणवकया हृदये छगू भावनाया द्रुत प्रवाह दु। हुं स्वाल, छं व भावनायात म्हसीके फइ मखु।

(प्रणाम याना सुमना वनी। भद्रा नं वनेत सनी।)

माणवक—भद्रा, छ वने मत्य।

भद्रा—(लिफः स्वया) छाय्, आर्य !

माणवक—भद्रा, मस्यू छंत जि गुलि अप्रिय ! तर भद्रा, विवश जुया जि छंम्ह अ-प्रियपात्र जुयाच्वना ! निराशाया कारणं छ जि खना थुलि अ-प्रसन्न जुइ धुंकल कि मानो छंत जिगु ख्वाः खना हे घृणा ! ठीक थ्व थौं वःगु दिं, मववं हे जिं खंका फक्व ला बचे जुइत सनागु खः। तर आपाः भति क्यं हे क्यन।

भद्रा—आर्य, थ्व कविताया तात्पर्य ?

[अंगले लिक्क वना दँ वनी]

माणवक—भद्रा, हृदययाके न्यं। कविताया ठीक ठीक अर्थ ला हृदयं बी, शब्दं बी मखु। सुमनां ठीक धाल—जिगु थ्व अस्थि-पंजरमय शिलाय् दुने छगू थुजागु प्रवाह न्द्यानाच्वन, गुकिं स्वयं जि हे उखे ला थुखे ला धाये मफेक चुइकीगु। छगू जटिल समस्या जिगु न्होने दु, गुगु समाधान यायेत गुलि सने धुन, तर मफु। जिगु न्होने थुजागु छगू आकर्षण दु, मानो थौं उकी प्यपुं वनी ला, कन्हे प्यपुं वनी ला जुयाच्वन। गबलें गबलें परिस्थिति व कर्तव्य विचारं जित आकर्षण शक्ति न्हाय् मदेक लिसाला काइ। हानं गबलें अस्थिर भावनाया प्रभंजनं पुइका थीला थीला धयाथें च्वंक घ्वाना छु वइ।

भद्रा—मतलब ?

माणवक—भद्रा, अझ मथूनि ? फेतुइगुली छंत आपत्ति मदुसा छको फेतु।

भद्रा—आर्य, जित फेतुइगुली ला छुं आपत्ति मदु। तर.....।

माणवक—तर.....छु ?

(भद्रा हानं फेदुइ)

भद्रा—आर्य, 'तर' या अर्थ यक्व दु । जि हृदयं धयागु तरया अर्थ प्रकट यायेत जि म्हुतुं सः तद्धयाये मफु । थ्व हे छगू दुर्बलतां याना थौं तर्क जि.....

[माणवकयो ख्वाः स्वइ ।]

माणवक—भद्रा, धा धा, पूरा वाक्य धा ।

(पलख निस्तब्ध)

धा, भद्रा !

भद्रा—आर्य, न्हापां थःगु हृदयेच्छानि बांलाक स्पष्टं व्यक्त याना व्यु । दासी खना अनावश्यक भय कया विज्याये मत्य । जिके मेपि नारीपिकेथे जलन-भाव मदु । केवल छगू भावना दु, गुकीया विकास दिन प्रतिदिन जुयाच्चन । व थौंयागु भावना मखु, शैशव-काल निसंयोगु खः । आर्य, जित थःगु कारणं आर्यया आशा अभिलाषाय् बाधिका नं जुइगु इच्छा मदु । आर्य जिगुपाखें स्वतन्त्र !

माणवक - जि स्वतन्त्र ! प्रिये, जि स्वतन्त्र !! अले छ स्वये ला मखु ? हां, छ ख्व हे ख्वःसां उकीया जि उत्तरदायी मखु । विवाहपूर्व हे जि छंत छम्ह गुप्त मनू द्वारा थःगु हृदयेच्छा व भावी सूचना-पत्र बीके हयागु दु ।

भद्रा—जि नं बीके हयागु दु ।

माणवक—भद्रा, व जित थ्यंगु दु । व पौ स्वयाः ला जिगु थ्व विचाःयात जि छंगु प्रति अन्याय यायेगु समझे जुया । व पौ ब्वनाः ला जि थःगु मनोवृत्ति व छंगु मनो-वृत्तिया अध्ययन याना थथे चिन्ता सागरे लालाकया च्वना, भावनाकाशे ब्वया च्वना । योगु थ जु जि थौं थःगु हृदयेच्छा छंथाय् न्होने त्वंके हे त्यना । छं जित स्वतन्त्र बी धुंकल, आः ख्वयेगु व्यर्थ !

भद्रा—आर्य, नाथया इच्छाय् जि थःगु सर्वस्व बलि पी । थः स्वयं स्वतन्त्रया इच्छुक जुया मेपित बन्धने तयेगु गुलि स्वार्थपरता खः ! आर्य, छपि भद्रापाखें गबलें पन्दी मजू !

[भद्राया]

माणवक—भद्रा, आः जित चिन्ता मन्त । थःगु आन्तरिक भावना नं स्पष्ट शब्दं प्रकट याये । तर थ्व नं धाये, जित स्वतन्त्र बी धुंका छ नं स्वतन्त्र ! समाजया थ्व स्वार्थ विधान खः, मिजं स्वतन्त्र जुइगु, मिसा पर-तन्त्र ! थ्व स्वतन्त्र समाजं मब्यू, तर जि बी । बरु छं बी धुनगु वचन लित काये मत्य, थ्व मानवीय गुण मखु ।

भद्रा—आर्य !

माणवक—भद्रा, आः पुकार यायेगु समय मखु । जिगु प्रश्नया उत्तर व्यु—छं थःगु छेँ वया बले गुलि धन क्वसः ज्वना वया ?

भद्रा—[साश्चर्य] आर्य, थ्व प्रश्न छाया ?

माणवक—भद्रा, प्रश्नं हे आपालं प्रश्नया समाधान विश्वे जू । छं जिगु प्रश्नया उत्तर जक बिया यंकी । तर लुमंकि बी धुंगु वचन लित काये मदु ।

भद्रा—[दृढ़ भाव] आर्य ! स्वप्ने नं काये मखु !

माणवक—जिगु प्रश्नया उत्तर व्यु ।

भद्रा—आर्य, न्येन्यागू गाडी !

माणवक—अले जिके गुलि दु स्यू ला ? [भद्रा मौन जुया च्वनी] प्रिये, छं मस्युनि नं जुइ फु । न्यं, चेन्हेगू करोड़ पिने, दुने ख्वीगू करोड़ सम्पत्ति, भिनिगू योजन बुँ दु । थ्व छंगु व जिगु मिखां खने दुगु छेँ व तिसा वस तोता ।

भद्रा—आखिर, थ्व सम्पत्ति-गणनाया मतलब ?

माणवक—प्रिये, मतलब छं फुकं थुइ, धैर्य या । आः जि थःगु अभिलाषा प्रकट याये । थ्व सुमनयात नाश याइगु ओस-कण्ठे, पिलि पिलि च्याःगु भतया निर्ति प्रलय-प्रभंजनया बेगथे, चकोरयात अमाइया चा-थे, जीवित प्राणिपित यम-दूतथे... [भद्राया ख्वाः स्वइ]

भद्रा—धया विज्याहुं, आर्य !

माणवक—भद्रा, क्षमा व्यु । थ्व जिगु कमजोर मखु, मांया त्वाथं ज्वना वयागु हृदयेच्छा व संस्कार खः । थ्व कर्तव्य-पथं बिस्थुं वने त्यनागु मखु, थःगु हार्दिक

अभिलाषा पूर्तिया निति मेगु लें पलाः तये त्यनागु खः ।
जित दके दुःख थ्व दु, जि छंगु प्रति अन्याय याये
त्यना । छंगु निति अनभ्र वज्रपात याये त्यना । किन्तु
भद्रा, छं जिगु इच्छाय् आत्म-समर्पणया प्रतिज्ञा यात । व
प्रतिज्ञा धन्य खः ! प्रिये, जिगु व छंगु दक सम्पतिया
भार छं कया ब्यु । न्हापां जित थ्व हे स्वतन्त्र ब्यु !

भद्रा—[आश्चर्य जुया] आर्य, अथे छाया ?

माणवक—भद्रा, व अनन्त पाप जि फये मफु । छु
सम्भव दु ला बुई आकाशचर पक्षी द्वारा जुक्क हत्याया
पाप जि फया च्वने ? म्हिगः चाहू वना, जिगु बुई
ज्या याना च्वंपिसं अथे हे धाल । अले जिगु भावनां
तित्र रूप धारण यात ।

भद्रा—आर्य, अले छु थ्व सम्भव दइ ला ले, कःसी
हामो पानागुली पिहाँ वःपिं अनन्त क्रीतयगु पक्षी-
पिनिपाखें जूगु हत्याया जि उत्तरदायी जुइ ?

माणवक—भद्रे, न्हागुसां जित स्वतन्त्रनि ब्यु, थ्व
बोभ छं नि का ।

भद्रा—अले आर्यया छु यायेगु ?

माणवक—छं 'स्वीकार' नि धा !

भद्रा—मखु आर्य, न्हापां छपिसं धया बिज्याहुं ।

माणवक—भद्रा, अयूसा जिही याना च्वनेगु स्वये
मत्य । नाप नापं !

[पलख निस्तब्ध]

भद्रा—आर्य, धइ बिज्याहुं नाप नापं ...।

[भद्रां व माणवकं म्हुतु वां खाइ तर छुं धाइ मखु ।
हानं निम्हं गम्भीर जुइ ।]

माणवक—धा, भद्रा !

[हानं अथे हे जुइ ।]

माणवक—स्व प्रिये, थ्व स्वकोगु ! माणवकं स्वको
सिबाय प्यको गुगुं खें जिही याये मनं । उकीया हे थ्व
परिणाम खः । अहू ! यदि जि अबले छको थ्व परिधी
मच्चंगुसा थौं थ्व थुलि जटिल समस्या न्बोने हे च्वं

वइ मखुगु ! प्रिये, माणवकं आः थ्व अन्तिमे नं प्यको
धाइ मखु । प्रस्तुत जु, वज्रपात सह यायेत ! छंगु जाति
धन्य खः ! सुमनर्थे कोमल जुया नं वज्रपातया प्रहार
सहयाये फु । का, केवल छं स्वीकार धा, जि नं स्वांग
आखः हे जक धाये ।

[भद्रां इंगित द्वारा स्वीकृति बी ।]

माणवक } प्रब्रज्या !
निम्हसिनं नापं म्हुतु वां खाइ]...प्रब्रज्या !!
भद्रा } [माणवक दनी]

माणवक—[साश्चर्य]—भद्रा, भद्रा,.....छं छु
धया ?

[भद्रा नं दनी]

भद्रा—(छयों क्वहुका)—गुगु आर्यं धया बिज्यात ।

माणवक—अयूसा छुं छंत जि म्हसीके मफुत ला ?

भद्रा—आर्य, जित क्षमा ब्यु । जि फुक छपिनिगु
भाविक अलंकार शब्दया अर्थ अ-संगत रूपं कया ।
अहो सुमना, छं नं..... हे भगवन्, गुगु रूप, गुगु
हृदयया किचः जुया नं जि वयात म्हसीके मफुत ।
आ...र्य...

माणवक—भद्रा, संयमी जु । जि नं छंत म्हसीके
मफुत । जि गुकीयात सुमन नाश याइगु ओस-कण
धका च्वना, तर जुयाच्वन अमृत ! तर आश्चर्य छं
जित पौली छाये अथे च्वया हल ? [माणवक लिखतं
वना फेतुइ । संकेत यायेवं भद्रा नं फेतुइ ।]

भद्रा—गथे ?

माणवक—छं हे धा गथे च्वया हयागु खः !

भद्रा—आर्य, जि ला व हे च्वया हया, गुगु जि
आर्यया ल्यू ल्यू नकतिनि धया ।

माणवक—बस, छगू हे शब्द ?

भद्रा—जित तोता थः जाति, थः गोत्रया मेम्ह कुल-
कन्या नाप विवाह यायेगु प्रार्थना । प्रब्रजित गुइगु भवि-
ष्यया सूचना... । तर आर्य, थौं जित छपिनि सहचरी
जुइ दुगुली थःत थःमं धन्य समभे जुया । नाथ, छ धाथें
देव खः !

माणवक—भद्रा, आ: छंगु छु इच्छा ?

भद्रा—छु थ्व हानं छको न्यने मानिगु ला ? गुगु आर्यं धया बिज्यात—व ! गुकीया अनुकरण याना जि धया—व !!

माणवक—अले थ्व विपुल वैभव, थ्व विशाल-गृह फुकं सुयात लः ल्हायेगु ?

भद्रा—रत्नखण्ड प्राप्तं लिपा मेगु मूल्यया छुं चिन्ता मदु। थ्व वैभव मदया ख्वया च्वंपिं नं यक्च दु। इमिगु इच्छा पूर्तिया निरति संसारे थुजागु त्यागया हे आव-स्यक ! अमृतया प्राप्तं लिपा जल-विन्दुया ध्यान तथा च्वनेगु व्यर्थ ! सन्तोष, आत्म-शान्ति, हृदय-निर्मलया स्त्रोने थ्व वैभवया छु मू दु ? सुख व शान्ति हृदये दु, पिने मदु। थुकीया प्रमाण आर्ययागु व जिगु जीवन-वृत्तान्तया पृष्ठ खः।

माणवक—अथे हे जुइ भद्रा, छं गथे धाल। बरु छको छ खूब न्हु—थ्व मानव समाजया छल-प्रपंच प्रति ! स्यू ला, छं जित, जि छंत म्हसीके मफुगुया कारण छु खः ? लेँ बिच्चे छंगु व जिगु 'स्वां' 'कं' जुल, अले रकि हे जित सुल, छंत सुल। 'शीत' या 'ताप' जुल, अले व हे तापं छंत पुत, जित दाह यात। 'चन्द्र' या थासे 'सूर्य' जुल, अले चन्द्रमाया आशाय सूर्य वःगुलि चकोर-चकोरी विस्युं जुइ माल। छ जि खना विस्युं वन, जि छ खना। अबु कपिलयागु व मायागु वचन

उल्लंघनया असमर्थे हे जि व स्वर्ण-प्रतिमा नं दयेके बियागु खः। वर्थे जाःम्ह मिसा ला दइ मखु ! तर दत। धात्थे छ रूपे अद्वितीयर्थे छंगु हृदये नं अतुलनीय भावना दु।

[पलख दी]

भद्रा, आ: ला फुक खँया बांलाक छं तात्पर्य थुल जुइ माः !

भद्रा—आर्य, थु...ल।

माणवक—भद्रा, एसा दँ [स्वयं थः दनी। अले भद्रा नं दनी] थ्व ज्याया शुभारम्भ निश्चय याये। कन्हे सुथे व ज्या शुभारम्भ जुइ, गुगु भीसं प्रतिज्ञा याना। थनि निसें छं जित 'आर्य' शब्दया व्यवहार नं तोति। भद्रा, बल छं जित, जि छंत खन। आ: व जः नं याकनं खंके। गुकीया छं कल्पना यानाच्वन ! जि भावना !! धात्थे थःगु हार्दिक कामना पूर्ण जुइगुली हे अनन्त सुख दु, सौन्दर्य दु। भद्रा, जिम्ह सहचरी !

भद्रा—जिम्ह, आर्य ! जित क्षमा व्यु।

[चरण स्पर्श याइ]

माणवक—प्रिये, छं थ्व अन्याय यानाच्वन। भूल छ याकःचिगु ला मखु ! [ल्हा ज्वना थनी।] जित नं क्षमा व्यु। भद्रा, आ: छको धा, भी छु जुइगु ?

भद्रा—आ...र्य...प्र...प्र...ज्या....!

[पटाक्षेप]

प्राण-प्रदीप

—श्री ध्रुवकृष्ण 'दीप'

दुखसां सुखसां जिगु तेम्ह मन
स्व सखे, छ छम्ह थ्व जगे शरण
चपला चिन्तनां कुल्यवं महिया
मत्य छे छ छता हरुरुं हिइया।
बुलहुं जक प्राण-प्रदीप छ च्या !

न्ह्यावंम्ह सु ?

—मतिना

खुसिसिथे लः ततःचात जुया उखेर-थुखेर वन । वाउंसे-वाउंसे च्वं, अपाय् जा थपाय् जो ला जि मस्यू । ऐनं सिथे-सिथे लोँह बांलाक सिया तःगु दु । अनसं जि फेतुना । जम्मा स्वतर्कि लोँहया तर्कि । छतर्कि जि काहाँ वना । दथु तकिने फेतुना । दके क्वे च्वंगु तकिने छपा तुति तया । जः खः चिचीमागु घाय् । वाउंक वाउंक थाहाँ वयाच्चन । व घाय् ला जि चाहे मचायेकं पुया कुति-कुति याना व हे लखे हला च्वना । अन लखे दुने सूर्य ला फन फन चाहिला च्वन, सुपाय् कपाय् लयये बलेथें सालुया चःचःकना फय् लिसे वन । सिमा नं भुले हे जुयाच्चन । सिमा कच्चाय् च्वंम्ह पंक्षी नं भ्वे भ्वे कना गन वने, गन वने यानाच्चन । अहो जि ला छगू संसारे च्वना मेगु संसार धका स्वयाच्चन ।

अले मन भसङ्ग वन । तुति स्वयां माः बुई धुंकल । व लखे दुने ला जिगु तुति चीहाक, बागचा, पतिचा नं ग्वारा, ग्वारा । बांलाक कछुना स्वयां सँ ला फुकक न्होने वया छ्यों तगोम्ह मानो लसिथें खन । मन गथखेसे वल । स्वलिसे ग्याना इकुसे च्वना वल । ऐनं जि लः हे स्वइ च्वना । जि मस्यू व न्ह्यावन ला, जि न्ह्यावन । खुसि न्ह्यावन ला, मनू न्ह्यावन ।

ह्वाज्योम्ह प्याखंमो लिसे

—श्री उदयमान श्रेष्ठ

काल-चालया सूर व ताले
प्याखं छं ल्ही सयके मखु ला ?

छं जो मेपिं गुलि पासापिं
रूप हीनसां यैगु पह क्यना
मानव-मनया मोहन-मञ्चय्
सय गुलि धुंकल प्याखं ल्ही नं,
चुत्था धाय्का थौं तक नं छं
छु च्वना विश्वे ख्वा पा पिब्वया ?

काल-चालया सूर व ताले
प्याखं छं ल्ही सयके मखु ला ?

च्वन्य छं मछ्छसा पासा-पुचले
स्वकुमि जुयासां स्वे जा फुनि छं
गुलित छं धेंगाः माथाय् न्ह्यमला
सैगु लँ चिला अथ्य नं ज्वी ला ?
मन जक बीमाः मजीगु व छु दै
भी जक जाःसा युग थ्व महिलि ला ?

काल-चालया सूर व ताले
प्याखं छं ल्ही सयके मखु ला ?

—*—

सम्पादकीय

नाटक

‘साहित्य’या विभिन्न अङ्ग मध्ये ‘नाटक’ नं छगू अत्यन्त महत्वपूर्णगु प्राचिन साहित्यांग खः । थुकीया महत्व व विशेषता सीकेत द्वंद्या महत्व व विशेषता सीकेगु आवश्यकता खने दु । कारण थुकीया प्राण हे ‘द्वंद’ खः । विश्व छुं स्थीरगु वस्तु मखु, व छगू द्वंदमय घटनाया द्रुत प्रवाह खः । विश्वे छु न्हूगु उत्पत्ति जुल, व थ्व हे द्वंद्या देन खः । निगू परस्पर-विरोधी शक्ति, वस्तु, घटना प्रवाह ल्वाइगुलि हे थ्व गतिया निर्माण यायेत प्रयाप्त शक्ति उपलब्ध जू । ‘विकाश’ नं विरोधिया परस्पर संघर्षया हे छगू मेगु नां धाःसां ज्यू । ‘नाटक’ नं छगू उजागु हे घटनाया द्वंदमय प्रवाह खः । हानं थुकी वार्तालाप, चरित्र, अभिनय फुकं हे ला द्वंदमय । उकिं थुकी नं उजागु हे तोर दु—गुगु तोरं समाज व देशया विकाश जुइ । हानं थ्व हे कारणं नाटकया थःगु विशेषता विश्वे व्यापक जुयाच्चन ।

‘नाटक’या सृष्टि गद्य मदुनि बले हे जुइ धुंकल । उकिं थुकीया जातः उपन्यासया जातः स्वयाः पुलां । उपन्यास लिपा सृष्टि जूगु कहानी, एकांकी, गद्य कविताया खँ ला वां हे छु । थ्व काव्ययां लिपा मानव समाजं निर्माण याःगु साहित्यांग खः । खतु नाटक (प्याखं ल्हू वीगु) मानव समाजया इंगितावस्थायु निसें दु । भावनाया सृष्टियां लिपा भाषाया विकसित रूप हे मदुनि बले थुकीया सृष्टि जुइ धुंकल । एनं व लहा तुति संकीगुली छुं सिलसिला मदु । उकिं न व अभिनय हे खः । अभिनयया अर्थ खः नकल यायेगु । थन व लहा तुति संकूगु छुं नकल याना क्यंगु मखु । तर व अङ्ग चालने नियम मदुसां, सुखानुभव अवश्य जू । उकिं रसया दृष्टि थुकीयात हे प्याखंया प्रारम्भावस्था धाःसां ज्यू ।

उद्देश्यया दृष्टि ला लिखित नाटक सृष्टि जू बले तक नं नाटकया उद्देश्य मनोरंजन मात्र खः, समाजया उत्थान मखु । आलोचकतयु थ्व नं मत दु, नाटकया आरम्भ कतामही संकीगुलि जुल । अभिनय अर्थ स्वये थ्व मत नं ठीक जू । न्हापां न्हापां संसारया छुं व्यापार नकल मनुखं मयाःसे कतामही याकल नं जुइ । न्हागुसां नकले आनन्द दु, थ्व अवश्य ! थ्व खँ भीथायु भयालचा संकीगु नं लुमंका वः ! छु व नाटकया प्रारम्भावस्थाया हे चिन्ह ला ? न्हापा; गबले रेडिओ, सिनेमा आदि सुख-सामग्री मदु, अबले थ्व सुख नं मानव समाजया निरति महान सुख खः । हानं भीगु द्यो प्याखं लुमंके बले नं नाटकया प्रारम्भकाल मूक अभिनयं जुल धइगु खँ त्यवा व्यु । थ्व खँयात निगूगु त्यवा शारीरिक व मानसिक विकासं बी । ‘अभिनय’ स्वये बले छुं मथुसां रसानुभव जू । वार्तालापे विना भाषा मथुइकं रसानुभव पूर्णरूपं जुइ मखु । थ्व निगू विकासे न्हापां शारीरिक विकास जुल, लिपा मानसिक विकास ! उकिं धाये फु, मानसिक विकास पूर्णतः जुइ धुंका हे नाटके वार्तालाप दत जुइ । योगु थ जु ‘प्याखं’ अत्यन्त पुलांगु मानव समाजया सृष्टि खः । नाटक साहित्यांग नं मेमेगु आपालं साहित्यांगया अपेक्षा प्राचिनगु साहित्यांग खः । हानं थुकी न्यागू नं ललित कलाया समावेश जुइगुलि आपाः मनोरंजन (रस) दु ।

नाटककारयात नं एकांकीकारयातथं हे स्थान संकलन, समय संकलन, घटना संकलन, मनो विश्लेषणया अनाधिकार प्यंगू बंधन दु । बरु थ्वया क्षेत्र एकांकीया क्षेत्र स्वया आपालं विस्तृत खने दु । अर्थात् स्थान संकलने सारा थःगु क्रिया-कलाप छगू हे थासे मुंके माःगु मदु । अनेक थासे जूगु घटना च्यागू भिगू थासे तक संकलन याये दु । एनं जीवनया तताहाकःगु अनेक

घटनाय ल्ययाः ल्ययाः मञ्जि मगाःगु घटनाया हे जक नाटके सन्निवेश याइ । व घटनास्थल उजाथाय जुइ; गनं नाटके गति बी, उद्देश्ययात त्यवा बी, निगू प्यंगू घटना संकलनया क्षमता दइ । समय संकलने नं एकांकी-कारयातथे गुलि समय दर्शकं स्वयाः च्वनीगु खः, उलि हे समयया घटनाय थःगु क्रिया-कलाप मुंकेगुली वाध्य जुइ म्वाः । निगू स्वंगू घण्टाया क्रिया-कलापे भिदँ नीदँया घटना नं अवतरण यानो क्यने ज्यू । बरु थ्व समय संकलने भतिचा असावधानी जुइव नाटक च्वं कुतुं वःगुथे, त्वाःदःगुथे च्वनी यः । अर्थात् च्वेयागु दृश्य नाप क्यनागु दृश्यया सम्बन्ध दे माः, क्वेयागु दृश्ययात स्वापू तोते माः । छगू दृश्यया अन्तरे हे प्यदँ न्यादँ फरकगु घटना अवतरण यायेव सम्बन्ध दुटे जुइ । नाटककारं घटना संकलने नं बांलाक ध्यान तये माः । च्वे जि च्वये हे धुन, जीवनया तताहाकःगु घटनाय ल्ययाः ल्ययाः मञ्जि मगाःगु घटना जक नाटके सन्निवेश याइ । कारण अनावश्यक दृश्य अवतरणं नाटके शिथिलता हइ । 'शैथिल्य' नाटकया छगू तःधंगु दोष खः । थ्व स्वंगू नं संकलनया निरिति नाटककारं दके न्हापां ल्यये माः— गुगु घटना दृश्यांश याये माः, गुगु सूच्यांश ! दृश्यांश नाटकया क्रिया अप्रसर याइ, सूच्यांश सहृदयपित रसानुभूतिया अनुकूल याइ । दृश्यांशे सूच्यांश दु कायेगु योग्यता व क्षमता दयेके माः । 'सूच्यांश' दृश्यांश स्वया गौण जुइगु आवश्यकता दु ।

नाटके नं पात्र, कथावस्तु, वार्तालाप, देशकाल, कला, उद्देश्य खुगू नं तत्व उपन्यासेथे हे दु । छाय कि नाटक नं प्राणिपिनिगु संघर्षमयी जीवनया बाखं वा घटना खः । उकिं पात्र दत । अझ थुकीया पात्र फुकं रंग-मंचे पिर्हा वये माःपि जुयाः चरित्रे थःगु छगू छगू विशेषता दुपि जुइ । पात्रे गौण व प्रधान, विरोध पात्र हानं नायक नायिका मेमेगु साहित्यांगेथे हे दु । थन थुकीया खं ताहाक याना च्वने मखुत ।

कथावस्तु: पात्र नाप सम्बन्धितगु गुगु बाखं नाटक कनी वा इमिगु व्यापार क्यनी, थ्व हे नाटकया कथा-वस्तु खः । अनेक बन्धनं याना नाटकया कथावस्तु अत्यन्त क्वातु जुइ । नाटके बाखं निगू रूप कनी । छगू थःपात्रया हे वार्तालापं, मेगु अभिनयं । चरित्र विश्लेषणया अधिकार मदुथे कथावस्तुया विश्लेषण नं थःपाखे वा थःगु शब्दं यायेगु अधिकार मदु । थुकिं याना नाटकया स्वंगूगु तत्व वार्तालाप अत्यन्त शक्तिपूर्ण जुइ ।

'कथावस्तु' नाटके नं 'आधिकारीक' व 'प्रासंगिक' निगू रूप दु । हानं गुगु प्रासंगिक कथावस्तु आधिकारीक कथावस्तु नाप नापं न्हाबले चालु जुया च्वनी उकीयात 'पताकास्थान' धाइ । भच्चा जक न्हावनीगु कथावस्तुयात 'प्रकरी' धाइ । हानं नाटके नं मेमेगु साहित्यांगेथे कथावस्तुया न्यागू अवस्था दु । पाश्चात्य नाटक कला हिसाबं छगू अवस्थाया छगू अंक जुइ । उकिं नाटके व न्यागू अंक न्यागू अवस्थाया द्योतक खः । थ्व कलाया अनुकरण आपालं भारतीय नाटककारपिसं याःगु दु । खतु, भारतीय नाटक कला हिसाबं नं न्यागू अवस्था नाटके दु । परन्तु छगू छगू अवस्थाया छगू छगू अंक हे जुइ माः धइगु मदु, न छगू अंके न्यागू दृश्य जुइ माः धइगु हे दु । पाश्चात्य नाटक कला हिसाबं व न्यागू अवस्था थथे—प्रारम्भावस्था, विकासावस्था, चरम बिन्दु, हासा-घस्था, समाप्ति वा उद्घाटनावस्था । थुकीयात हे यदि भारतीय शब्दं धाल धाःसा (नायकया हृदये इच्छाया अंकूरित जुइगु) आरम्भावस्था, (नायकया फल लाभे प्रयत्न याइगु) प्रयत्नावस्था, (प्राप्त जुइथे जुइथे च्वनीगु नायकया आशा) प्राप्त्याशावस्था, (वःगु विघ्नया उच्छेद व फल प्राप्ति निश्चय जुइगु) नियताप्तिअवस्था, (नायकया सतत प्रयत्नं लिपा फल प्राप्त जुइगु) फलागमावस्था खः । थन थ्व निगुली गुलि अन्तर व समानता दु, थ्व चर्चा याना च्वने मखुत । बरु अन्तिम अवस्थां थुलि खं स्पष्ट जू, भारतीय कला सुखान्त खः । छखे समाप्ति हे

जक चाहे व सुखान्त जु चाहे दुखान्त । किन्तु भारतीय कलां (फलागमावस्थां) सुखान्त यायेगु कर हे पड़े जू । सुखान्तं न्हाथे जूसां आदर्शवादी जुयाः मनूतय उत्साह वृद्धि याना बी । दुखान्तं मनूतय उत्साह वृद्धि मयाये नं फु, तर व यथार्थवादी जुइ । थुकिं थ्व खँ नं स्पष्ट जू भारतीय कला प्राचीन काल निसें हे जीवनया निर्ति जुल ।

वार्तालाप (कथोपकथन) नाटककारया पाठक व दर्शकपितमानसिक रसानुभव याकेगु छपु मात्र लँपु वार्तालाप खः । वार्तालाप हे नाटक न्हाकीगु घचा खः, अभिनय रथ । अथवा वार्तालाप व अभिनय निगू तत्वे हे नाटकया थःगु अस्तित्व खः । नाटककार चरित्र विश्लेषणया अनाधिकारे वार्तालाप निर्माणया स्वतन्त्रे हे संतोष जुइ । गुलिसिनं थ्व अनाधिकारं नाटके चरित्र-चित्रण गौण नं माने याना तःगु दु । तर जिगु विचारं नाटकया चरित्र चित्रण नं उपन्यासेथें हे — अझ व स्वयाः अपो — प्रत्येक चरित्र चित्रणे विशेषता व प्रधानता दु । यदि नाटके चरित्र चित्रणया विशेषता मदुसा पात्रया पाखें नाटक छु स्पष्ट जुइ ? पात्रया चरित्र व घटना (परिस्थिति) या परस्पर त्वापुं हे नाटक गतिशील जुइ । नाटक यदि घटना प्रवाह जक जूसा पात्र जड़पीडथे खः । अले नाटकीय प्रभाव छु दइ ? वस्तुतः नाटके चरित्र चित्रणया नं प्रधान दु । उच्चकोटिया चरित्र चित्रण द्वारा नाटककारया कृति महान याना बी । थ्व चरित्र चित्रणया निर्ति पात्रं स्वयं धाःगु व मेपिसं वया प्रति धाःगु, वार्तालापं व स्वयं थःम्हं याःगु अभिनयं व वया प्रति मेपिसं याःगु क्रिया-कलापं स्पष्ट जुइ । उकिं वार्तालापे नाटककारं विशेष ध्यान तये माः ।

मेगु नाटकया तत्व खः 'देशकाल' । अर्थात् नाटकया बाखें घटना गन गुगु समये जूगु क्यनेगु । कारण विश्वे गुगु घटना स्वतन्त्रं जुइ मखु । न्हागु घटना जूसां स्थानया सम्बन्ध दइ, परिस्थित व समाजया सम्बन्ध

दइ । संक्षेपं भीसं गुगु खँ विचाः याना च्वना, उकी हे वाद्य तत्वया, वातावरणया प्रभाव दु । यदि अथे मखुसा भीके भावना हे दइ मखु । उकिं नाटकया कथावस्तुली नं देशकालया अवश्य प्रभाव पड़े जुइ ।

'कला'—अथवा धायेगु शैली नाटके चुस्त जुइ । अत्यन्त सुसंस्कृत, सुगठित, सुस्पष्ट जुइ । छ्वासुगु व फ्यासुगु शैली (कला) यात नाटके थाय् मदु ।

'उद्देश्य'—थ्व न्हापां न्हापां प्रारम्भावस्थाय् मदुगु खः । गबले प्रत्येक कला जीवनया उत्कर्षया निर्ति धका मानव समाजं पताल्लो यात, अबले निसें नाटक नं मनोरंजनया छगू साधन जक मवाःसे जीवन उत्थानया साधन धाः वन । अले उद्देश्य दत । तर नाटके मेमेगु साहित्यांगेथें नाटककारया उद्देश्य व मत (सिद्धान्त) पता लगे याये अःपु मज्जू । गबलें गबलें थुजागु निगू शक्ति न्हाणे च्वं वइ, भीत नाटककारया उद्देश्य 'व' 'थ्व' धायेत हे अकमके जुइ माली । कारण प्रत्येक पात्रया म्हुतुं तथ्य पूर्ण खँ पिकासा हे वयागु सिद्धान्तया नं मू दइ । माने या; नाटककार अनीश्वरवादी, तर ईश्वरवादीया म्हुतुं ईश्वरया सर्वव्यापकताया वर्णन वं फक्क या हे याइ । वला वया थःम्ह पात्रयात वीरता वीगु प्रयत्न खः । गुलि गुलि वःलागु सिद्धान्त क्यना उकीयात खण्डन याये फु, उलि उलि हे वयागु उद्देश्य सफल एवं उज्ज्वलतम जुइ । उकिं भीषण द्वंद्या निर्ति विरोधी पात्रयात नं भीषण स्वरूप हे बी । थ्व प्रयत्ने गबलें गबलें ला थःपात्र स्वयाः नं विरोधी पात्र वः लाइ—व नाटककारया कमजोरया चिं खः । थुकिं साधारण पाठक अकमके नं जुइ । सारांशे निखे पाखे नं उलि हे शक्ति दइगुलि, हानं गबलें गबलें संघर्षया पाखें छगू शक्तियात त्याका निगू शक्ति न्हाःने च्वं वइगुलि उद्देश्य पता लगे याये भति थाकु, व स्वयां भं सिद्धान्त पता लगे याये थाकु । एनं भीसं नाटककारया उद्देश्य व सिद्धान्तया पताल्लो यायेत सुपात्र प्रति आपाः नाटककारया सहानुभूतिदु, थ्व

स्वयाः सीके माः । प्रायः नाटककारं सहानुभूति पात्रया
मृदुतुं आपाः थःगु उद्देश्य व सिद्धान्तया प्रतिपादन याइ ।

थ्व जुल नाटककारया सफुली च्वनीगु खँ ।
'अभिनय'—गुगु नाटककारया सफुली दइ मखु । उकी
निर्देश मात्र च्वनी । धात्थें ला नाटककारयात थःगु सारा
गुण दोषया परीक्षा छको अभिनेत्रीपिनि पाखें बी मानि ।
न्हाक्क हे कथावस्तु बांलासां अभिनेत्रीया अभिनय
कुशलता मदयेव वयागु नाटकया मू रंगमंचे मदइ वनी,
चाहे व सफुली थ दया च्वं ! हानं थःगु हे कथावस्तु
बांमलासा तु छुं हद तक अभिनेत्रीं बांलाका बी, एनं
छासुगु कथावस्तुया नाटक बःलाके फइ मखु । उकिं
'अभिनय' पाखे नं छुं च्वयेगु अनावश्यक समभे
मजुया । साधारण रूपं अभिनय प्यंमू रूपे विभक्त जुया
च्वंगु दु ।

'आंगिक' अभिनय । थ्व घटना, वार्तालाप व
परिस्थिति अनुसारं थःगु इन्द्रिय संचालन द्वारा नाटक
बांलाकेगुयात धाइ । गथे तमे जागे जुइगु, दुःखे
मिखाय् ख्ववि पिकायेगु । 'वाचिक' अभिनय वार्तालाप
अनुसारं सः यायेगुयात धाइ । खतु सः तःसः व चीसः
निसः हे जक दु । तर संगीतया लय् पाखे ध्यान तयेव
सःया गुलि प्रकार दु, भीसं पता लगे याये फु । संगीतया
समन्वय निम्न व उच्च शब्दया हे समागम व विरोधीया
छमू प्रवाह खः । थन वार्तालापे नं थ्व हे खँ । सःया
मात्रा व प्रकार भावानुकुल यायेगु छमू तःधंगु कला खः ।
हान 'आंगिक' कलाया गुलि महत्व दु, उलि हे 'वाचिक'
कलाया दु । छाया कि अभिनययात आंगिक कलां त्यवा
बी, वार्तालापयात 'वाचिक' । 'आहार्य'—रंगमंचया व
पात्रया भेष-भूषा छायापकेगुयात धाइ । गुलि नाटक-
कारपिसं स्वयं थः पाखें थ्व छमू कलाया निरति पन्नाका
पन्ना (रंगमंच निर्देशे) फुकी । गुलिसिनं थुखे पाखे

ध्यान मतः । मेगु छमू अभिनय कला खः—'सात्विक'
विभिन्न रसे विभिन्न भावया अभिनय यायेगुयात
'सात्विक' अभिनय धाइ । गुलि गुलि अभिनेत्रीया
थ्व अभिनय सूक्ष्म सूक्ष्म जुइ, कुशलता पिज्वइ, उलि
उलि नाटक बांलाइ ।

थौंया वर्तमान समये 'चलचित्र' याना नाटकया
रंग फौका याना बिल । छाया कि चलचित्रे आपालं
सुविधा व सुन्दरता दु । अभिनेत्रीया छकूचा छकूचा
अभिनये मज्यूतले शुटिंग याना बांवांलागु टुक्रा स्वाना-
यंकी । थ्व नाटककारया रंगमंचे गथे जुइ फइ ? मेगु
स्थान संकलन, समय संकलन, दृश्य प्रदर्शनया चिन्ता
मदु । मितव्ययता पाखे ध्यान तये माःगु मदु । पिने
न्होने छम्हसिगु मृदुतु संका दुनें मेम्हसिगु सः बीगु
सुविधा व साधन चलचित्रे दु । एनं साहित्य दृष्टि
नाटकया महत्व कम जूगु मदु । साहित्य दुगु प्रत्येक
भाषां नाटक निर्माण जुया वं च्वंगु दु ।

भीगु साहित्य भण्डारे थौं तर्क नाटक व उपन्यासया
अभाव दनि । उपन्यास नं 'मिसा' व 'लिथु' निगू पिहां
वइगु विज्ञापन ला छापे जुइ धुंकल । छमू मखु छमू याकनं
गथे पिहां मवइ ? किन्तु 'नाटक !' न पिहां वइगु खँ
आः तर्क न्यने दु, न सुनानं च्वया च्वन धइगु हे ह्वं-
हितं वःगु सः ताये दु । बरु 'च्वसापासां' थुखे पाखे
ध्यान बिया च्वंगु खने दु अवश्य । 'पासा'या पूर्ण संख्या
८ स 'साहित्यिक घोषणा' धका १००) दां पुरस्कार
तयाः उपन्यास व नाटकया प्रतियोगिता न्यायेकूगु खँ
छापे जुल—गुगु सराहनीय साहित्यिक-कार्य खः । मस्यू,
बरु व पुरस्कारया भागी जुइत व भीगु नेपाल भाषा
साहित्ये अभाव जूयाच्वंगु छमू महत्व पूर्णगु साहित्यांग
'नाटक' बीत जक सुं साहित्यकार तयार जुया
च्वंगु दु ला मदु !

समाचार—

लुम्बिनी यू०पी० व विहार प्रांतया गवर्नर आगमन

बंगु १६ फरवरी' ५४ खुनु भैरहवाया बड़ा हाकिम साहब नाप उत्तर प्रदेशया गवर्नर माननीय श्री कन्हैयालाल मुंशीजु व विहार प्रान्तया गवर्नर माननीय श्री रंगनाथ दिवाकर थः थः परिषद्पि नापं कपिलवस्तु (तौलिहवा) दर्शन यानाः १ बजेती दर्शन व पूजनया निति लुम्बिनी थ्यंकः भाल। लुम्बिनीया मैनेजर श्री शिवशरण प्रसाद चौधरीजु तथा 'लुम्बिनी धर्मोदय समिति'-या पाखे' वेकःपिनिगु बांलाक स्वागत जुल। न्हिनसिया भोजन सकसिनं अन विश्राम गृहे हे याना दिल। गुकीया प्रबन्ध खुनगाई गांया जमीनदार चौधरीजु पाखे' जुल। भोजनोपरान्त 'लुम्बिनी धर्मोदय समिति'या मंत्री भिक्षु महानामजुं सकसितं अशोक-स्तम्भ, मन्दिर, पुखू, भद्रावशेषादि क्यने यंका विज्यात। २ बजेती मन्दिरं हे तुं जीप मोटरं भैरहवा जुका नौतनवा पाखे' लिहां भाल। अन्ते वेकःपिसं मेमेगु भारते प्रतिस्थित जुया च्वंगु बौद्ध-तिर्थथे' तुं थुगु भगवान बुद्धया जन्म-भूमि लुम्बिनी नं याकनं उन्नति जुया वये मा धइगु आशिका याना भागु जुल।

बर्माय् खुगूगु संगायना

समाचार प्राप्त जूगु दु, आगामी बैशाख पुन्ही बले बर्मा, रंगून नगरे खुगूगु संगायना जुइ। गुकी विभिन्न राष्ट्रयापि बौद्धपित निमंत्रण बीगु निश्चय याःगु दु।

भगवान बुद्धया उपदेशयात भिक्षुपि एकत्रित जुयाः आबृत्ति यायेगुयात संगायना धाइ। थ्व संगायना भगवान बुद्धया महापरिनिर्वाणं लिपा जूगु प्रथम संगायनं निसें ल्याः ख्याय् बले खुगूगु जुइगु संगायना खः। प्रथम संगायना भगवान बुद्धया महा परिनिर्वाण जुइवं राजगृहे जुल, निगूगु वैशाली, खंगूगु पाटली पुत्रे, ख्यंगूगु लंकाय् अनं न्यागूगु बर्माय् जुल। आः थ्व

खुगूगु संगायना नं बर्माय् जुइगु निश्चय जुल।

थ्व संगायनाय् जुइगु मुख्य ज्या आःतकं थेरवाद परम्पराया त्रिपिटक धर्म-ग्रन्थ गुलि दु, व व्याक्या संशोधन व परिमार्जन जुइगु खः। थ्व परिमार्जन व संशोधन मुख्यतः त्रिपिटक धर्म व थेरवादया परम्परा चले जुया च्वंगु व संरक्षणजुया च्वंगु बर्मा, लंका, काम्बोज, लावस व श्यामदेशे प्रचलित जुया च्वंगु त्रिपिटकत पारस्परिक मिले याना जुइ। थ्व ज्या आगामी बैशाख पुन्ही खुनु-निसें शुरू जुया बुद्ध सम्बत् २५०० दँ दइगु साले समाप्त याइ। अतएव थ्व बौद्धतय् लागी अत्यन्त महत्वपूर्णगु कार्य खः। थुकिं बौद्धपिनि शक्ति उत्तरोत्तर सबल जुइ।

थथे यायेत बर्मा सरकारं करोड़ों दां व्यय याना च्वंगु दु। थुकीया लागी दोछि भिक्षुपि च्वने जीक, प्रथम संगायनाय् राजगृहे च्वंगु सप्तपर्णी गुफाया नां लुमंका, बनावटी पहाड़ दयेका, उकी गुफा दयेकूमु दु। थ्व स्थान, संगायनाया ज्या सिधेवं लिपा बर्मा सरकारं 'बौद्ध विश्व विद्यालय' स्थापना याइ।

हालसालया निर्णय अनुसारं संगायनाया ज्या याइ-पिसं श्याम, लंका, काम्बोज, लावस्, जापान, रिपब्लिक चाइना, भारत, इन्दोनेशिया, ल्हासा, नेपाल, सिक्किम, वियतनाम, आसाम, अन्दमान् द्वीप, पाकिस्तान, मलया व मेमेगु बौद्ध-धर्म प्रति उत्सुकता दुगु राष्ट्रया राष्ट्रपति, प्रधान मंत्री, भिक्षु-संघया प्रतिनिधि व अन्य गृहस्थपित निमंत्रणा याइगु खँ दु। हालया निर्णयानुसार उपर्युक्त राष्ट्रे च्वंपि जुजु, राष्ट्रपति, प्रधान मंत्री, संघपि व गृहस्थ बौद्धपित निम्न प्रकारया वर्ग वर्गं निमंत्रण याइ।

(१) जुजु व राष्ट्रपतिपित युनियन बर्मा सरकारया राष्ट्रपति।

(२) प्रधानमंत्रोपित युनियन बर्मा सरकारया प्रधानमंत्री।

(३) संघया स्थविर महास्थविरपित भरतित्थारक महास्थविरपिसं।

(४) गृहस्थ बौद्धपित व मेपित युनियन बुद्ध शासन काउनसिलं ।

अयूक स्वये बले थव संगायनाया अवस्थायु बर्मा देशे विभिन्न देश विदेशयापिं लखं लख भिक्षुपिं, बौद्ध धर्म प्रेमीपिं एकत्रित जुइगु सम्भव दु ।

आनन्दकुटी विद्यापीठया उपदेशक मण्डल स्थापना

थव हे वंगु माघ २६ गते २०१० स आनन्दकुटी विद्यापीठया संस्थापक भिक्षु अमृतानन्दया सभापतित्वे हालसाले हे विद्यापीठया लागी प्राप्त जूगु स्वयम्भू धर्माश्रमे जूगु छगू विशेष सभायू आनन्दकुटी विद्यापीठया उत्तरोत्तर अभिवृद्धिया लागी निम्न १७ म्ह महानुभावपिनिं छगू उपदेशक मण्डल स्थापना जुल धयागु समाचार दु ।

उपदेशक मण्डलया सदस्यपिनि नामावलि थथेः—

१ भिक्षु अमृतानन्द, २ भिक्षु सुबोधानन्द, ३ माननीय प्रधानमंत्री श्री मातृकाप्रसाद कोइराला, ४ श्री से० प्रो० रामप्रसाद मानंधर एम० ए०, ५ श्री प्रिंसिपल भैरवबहादुर श्रेष्ठ एम० ए०, ६ श्री प्रो० सूर्यबहादुर शाक्य एम० ए०, ७ श्री से० दमनराज तुलाधर बी० ए, ८ श्री डाइरेक्टर भक्तबहादुर राइमाभी बी० एस्० सी ९ श्री डे० से० नन्दलाल जोशी बी० ए, १० श्री प्रा० से० ईश्वरीलाल जोशी श्रेष्ठ बी० ए, ११ श्री सु० हर्षदास तुलाधर, १२ श्री मास्टर कृष्णबहादुर मानंधर बी० ए, १३ श्री केदारनाथ न्यौपाने बी० ए, १४ श्री कुलधर्मरत्न तुलाधर एम० ए०, बी० एल, १५ श्री चन्द्रबीरसिंह कंसाकार बी० ए, १६ श्री ओभर सियर रत्नबहादुर, १७ श्री जगतलाल मास्टर ।

परीक्षाय सफलता

समाचार प्राप्त जूगु दु, दैँ दैँ निसें लंकायू विद्यालंकार परिवेणे विज्याना च्वंम्ह कुमार काश्यप भिक्षु थुगुसी विनयाचार्य धयागु परीक्षाय उत्तीर्ण जुल । भिक्षु कुमार काश्यपजुया जन्म स्थान पाल्पा तानसेन खः ।

वसपोल प्रव्रजित जुया छुं दैँ लिपा 'धर्मोदय सभा' या पाखें आर्थिक सहायता प्राप्त याना लंकायू विज्यागु खः । वसपोलया उपसम्पदा आनन्दकुटी हे जूगु जुल । आशा याना, वसपोल याकनं नेपाः लिहां विज्याना नेपाःया बुद्ध शासनयात त्यवा बिया विज्याइ । नाप नाप वसपोलया पढाई सफलताया बारे जिपिं सकसिनं नुगलं निसें लयू लयू तातां धन्यवाद नं बियागु जुल ।

× × × ×
समाचार प्राप्त जूगु दु, बर्मायू नं गत साले वंपि अनागारिका आरती, उत्तरा, मागधी, माधवीपिसं अनया प्रथम शिक्षालये प्रथम कक्षाय उत्तीर्ण जुया पुरस्कार स्मेतं प्राप्त यात । थव समाचार न्यना जिपिं लयू ताल । नाप उपासिकापिनि अध्ययने उत्तरोत्तर सफल जुया वने मा धयागु शुभकामना नं यानागु जुल ।

× × × ×
समाचार प्राप्त जूगु दु, वंगु नेपालया स्वतन्त्र दिनं निसें आनन्दकुटी भिक्षुपिनि नितिं नं छगू हास गुरु जुल । गुकी अंग्रेजी व पालिया अध्ययन जुइ ।

× × × ×
लुम्बिनी बुद्ध-प्रतिमा—थव हे वंगु २० फरवरी खुनु बर्मा लुम्बिनीया नितिं भिक्षु अनिरुद्ध स्थविरं हम्ह भगवान बुद्धया विशाल एवं भय्य मूर्ति कलकत्ता लुम्बिनीया नितिं रेलं यंकल । थुगु ज्यायू भिक्षु धर्मा-लोक स्थविरयात गुहाली बीया नितिं श्री एस्० डी० लामां सहर्ष मूर्ति छगू रेलं मेगु रेले चेंज यायेत भिक्षु धर्मा-लोक नाप कलकत्ता वंगु जुल ।

+ + + +

क्षमा फवने

थव अंके छुं विशेष कारणं याना स्वंगू फर्मा तथा बी मफुत । उकिं कृपालु ग्राहक व पाठकपिके क्षमा फने । नाप थव नं सूचित याना च्वना, थुगु अंकया छगू फर्मा नं विशेषांके हे तथा विशेषांक सुरुचि पूर्ण याना तपं याना बीगु कुतः याये । —व्यवस्थापक 'धर्मोदय'

ग्राहक जुयादिसँ !

ग्राहक यानादिसँ !!

लुमंका नं तयादिसँ !!!

‘देश भिकेया निति समाज भिने माः । समाज भिकेया निति मनू भिने माः । मनू बांलाक भिनेत व्यक्तिगत संकीर्ण स्वार्थया बलिदान बो माः ।

तर.....

तर व्यक्तिगत सुख दुःखया संकीर्ण स्वार्थ तोते हे साप थाकुगु । उकीया निति छगू मात्र थौंकन्हेया बलागु साधन खः—‘मेमेपिनिगु दुःखया खँ चित्रित याना तःगु, इमिगु दुःखे सहानुभूति प्रकट याना तःगु, स्वार्थी-पिनि प्रति क्षोभ प्रकट याना तःगु साहित्य वा लेख ब्वनेगु व च्वयेगु ।’ थुजागु रचना भोगु भाषां थौंकन्हे थुपि थुपि पत्रिकाय् पिहां वया च्वंगु दु—

‘धर्मोदय’—गुगु छिगु लहाते हे दु ।

‘थौंकन्हे’—थुकीया सम्पादक श्री पूर्णकाजी ताम्राकार, श्री

पुष्परत्न ‘सागर’ खः । पत्रिका भिके यायेगु ठिकाना—

दच्छिया ग्रा० चं० २।—

‘थौंकन्हे’—कार्यालय

११।१२२, टेउड टोल

कान्तिपुर, नेपाल ।

‘नेपाल’—गुकीया सम्पादक-मण्डल भी खुम्ह साहित्य महा-

रथीपिं खः । सम्पादक-मण्डलपिनिगु नां चाक जक लाःगुलि म्हुतुं यो थासं निसं ब्वना जक यंके ज्याङ्गि, आखलं भो भो च्वये ज्यामङ्गि ! पत्रिकाया कार्या-लययागु ठिकाना थथे—

दच्छिया ग्रा०चं० ४।—

‘नेपाल’-कार्यालय

[ऋतु-पौ]

३६१, न्यत तुं छँ, कान्तिपुर, नेपाल ।

‘पासा’—सम्पादक श्री आशाराम शाक्य । थुकी देश विदेशया

समाचार नं छापे जू । ‘क्वेंप्वालं गसूचा’ व लालबुभकड नाप याना तःगु ‘न्धसः लिःसः’ थुकीया स्थायी स्तम्भ छित यइ । लुमंका तया दिसँ थव पाक्षिक-पत्र खः हानं थुकी राजनैतिक खँ आपालं दु ।

‘पासा’-कार्यालय

दच्छिया ग्रा०चं० ५।—

८१४, मरु इला छँ,

कान्तिपुर, नेपाल ।

वैशाख विशेषांक

‘धर्मोदय’या सहृदय पाठक पाठिकापित सूचित याना चवना, वङ्गु ‘धर्मोदय’-या वैशाख (मई) अंक ‘वैशाख विशेषांक’ जुया पिहाँ वङ्गु । गुकी धार्मिक तथा सामाजिक कहानी, कविता, निबन्ध, एकांकी आदि सुरुचि पूर्ण रचना वीगु सतत प्रयत्न याना चवनागु दु । पाठक पाठिकापित आवंनिसै थव नं सूचना बिया चवना, विशेषांक उकिं झिन्हु झिनिन्हुति विस्तार जुइ फु । आशा याना पाठक पाठिकापिसं क्षमा बिया दी । नाप नापं लेखकपिके नं प्रार्थना दु, थौं तकं रचना छवया हइ मदी-निसा शीघ्रातिशीघ्र छवया हइ दो माल ।

—सम्पादक

प्रेमशिक्षित भयो

पढ्नुहोस—ग्राहक बन्नुहोस—

विज्ञापन दिनुहोस

नेपाली भाषाको द्वयमासिक साहित्यिक

पत्रिका—

‘नव प्रभात’

सम्पादक-मण्डल—

सुश्री सानुमति राई
श्री महानन्द शर्मा

—‘नव प्रभात’ कार्यालय
कालिम्पोंग ।